

Mare - Pomerania - Confinium

INTERNATIONAL ONLINE CONFERENCE
(27–29 May 2021, Kulice-Szczecin, Poland)

BORDER FEARS IN THE BALTIC, 1918–1991

Interreg
Mecklenburg-Vorpommern/Brandenburg/Polska

Konferencja jest częścią projektu „Morze – Pomorze – Pogranicze – miejscem polsko-niemieckiego dialogu. Transgraniczna sieć współpracy w nauce i edukacji historycznej Nadodrza i strefy bałtyckiej. Das Meer – Pommern – die Grenzregion als Orte des deutsch-polnischen Dialogs. Grenzübergreifendes Netzwerk zur wissenschaftlichen Kooperation und historischen Bildung über Ostsee und Odergebiet“ (numer projektu – INT198), realizowanego w ramach Programu Współpracy Interreg V A Meklemburgia-Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska w ramach celu „Europejska Współpraca Terytorialna“ Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR).

Die Tagung ist Teil des Projektes „Morze – Pomorze – Pogranicze – miejscem polsko-niemieckiego dialogu. Transgraniczna sieć współpracy w nauce i edukacji historycznej Nadodrza i strefy bałtyckiej. Das Meer – Pommern – die Grenzregion als Orte des deutsch-polnischen Dialogs. Grenzübergreifendes Netzwerk zur wissenschaftlichen Kooperation und historischen Bildung über Ostsee und Odergebiet“ (Projektnummer INT198), das im Rahmen des Interreg V A Programms der Zusammenarbeit Mecklenburg-Vorpommern / Brandenburg / Polen im Rahmen des Ziels "Europäische territoriale Zusammenarbeit" des Europäischen Fonds für regionale Entwicklung (EFRE) durchgeführt wird.

The conference is part of the project „Morze – Pomorze – Pogranicze – miejscem polsko-niemieckiego dialogu. Transgraniczna sieć współpracy w nauce i edukacji historycznej Nadodrza i strefy bałtyckiej. Das Meer – Pommern – die Grenzregion als Orte des deutsch-polnischen Dialogs. Grenzübergreifendes Netzwerk zur wissenschaftlichen Kooperation und historischen Bildung über Ostsee und Odergebiet“ (Project Number - INT198), which is implemented under the Interreg V A Programme of Cooperation Mecklenburg-Vorpommern / Brandenburg / Poland within the scope of the goal "European Territorial Cooperation" of the European Regional Development Fund (ERDF).

Mare - Pomerania - Confinium

 Central Eastern Europe is certainly the largest area on the continent to experience the most radical border changes, whether after World War I, during and after World War II, or even later, as a consequence of the end of the Cold War: the creation or rebirth of Central European states that followed the dislocation of four empires (the Second German Reich, Austria-Hungary, Russia, and the Ottoman Empire) at the end of WWI; the problem of contested territories in this large, mid-continental, post-imperial space in the Interwar period; border violations, annexations, and occupation as a prelude to WWII and systemic phenomena during this conflict; major border changes and an uncertain peace after 1945 in the wake of the Potsdam Conference, with the emergence of East-West tensions. In his famous 'Iron Curtain' speech, delivered at Westminster College in Fulton, Missouri on 5 March 1946, Winston Churchill evoked the beginning of the Cold War splitting the continent along a new dividing line 'from Stettin in the Baltic to Trieste in the Adriatic'. Eventually, the Iron Curtain would fall farther to the west, but the powerful metaphor would shape the mental mapping of a whole generation – or two – in Europe. However, this should not prevent us from considering other border issues which do not – directly, at least – concern the inter-systemic East-West gap. Among the European macro-regions where deeper insights into border fears are still lacking, the Baltic area deserves particular attention, both as a theatre of war during both World Wars and as an inter-systemic contact zone between East, West, and neutral countries during the Cold War.

 Europa Środkowa i Wschodnia z pewnością stanowi obszar kontynentu, który doznał największych i najbardziej radykalnych zmian granic, czy to po pierwszej czy podczas lub po drugiej wojnie światowej, jak i również później – po zakończeniu zimnej wojnie: narodziny względnie odrodzenie państw środkowoeuropejskich na gruzach czterech cesarstw (mianowicie Cesarstwa Niemieckiego, Austrii-Węgier, Imperium Rosyjskiego oraz Imperium Osmańskiego) po zakończeniu pierwszej wojny; problem spornych terytoriów na tym postimperialnym obszarze w międzywojniu; naruszenia granic, aneksje i doświadczenia okupacyjne jako preludium do drugiej wojny oraz systematycznie występujące te zjawiska w trakcie tegoż konfliktu zbrojnego. Daleko idące zmiany granic i niepewny pokój po konferencji poczdamskiej roku 1945 na tle zarysowujących się już spięć między Wschodem a Zachodem. W swoim słynnym przemówieniu dot. „żelaznej kurtyny”, wygłoszonej 5 marca 1946 r. w Westminster College w Fulton, sir Winston Churchill zapowiedział początek zimnej wojny dzielącej Europę wzdłuż linii przebiegającej „od Szczecina nad Bałtykiem do Triestu nad Morzem Adriatyckim”. Co prawda ostatecznie linia ta przebiegała bardziej na zachodzie, ale tą potężną metaforą jej autor wpłynął na geografie wyobrażoną, tzw. *mental mapping*, całego europejskiego pokolenia powojennego, a może i dwóch. Niemniej nie powinno się zapomnieć o innych kwestiach granicznych poza tym międzysystemowym podziałem Wchód-Zachód. Wśród makroregionów europejskich czekających jeszcze na odpowiednie badania dotyczących lęków pogranicznych na szczególną uwagę zasługuje obszar bałtycki zarówno jako jeden z teatrów działań wojennych w obu wojnach światowych, jak i strefa kontaktów międzysystemowych między Wschodem, Zachodem, a państwami neutralnymi.

Mare - Pomerania - Confinium

 Ostmitteleuropa ist bestimmt der Teil des Kontinents, der die größten und radikalsten Grenzverschiebungen erfahren hat, sei es nach dem Ersten Weltkrieg, während des Zweiten Weltkriegs und danach, wie auch später – nach dem Ende des Kalten Kriegs: Die Geburt bzw. Wiederenstehung der mitteleuropäischen Staaten auf den Ruinen vierer Kaiserreiche (des Deutschen Kaiserreichs, Österreich-Ungarns, des russischen Kaiserreichs und des Osmanischen Reichs) am Ende des Ersten Weltkriegs; das Problem umkämpfter Territorien in diesem großen, kontinentalen, postimperialen Raum in der Zwischenkriegszeit; Grenzverletzungen, Annektierungen und Besetzungserfahrungen als Vorspiel des Zweiten Weltkriegs und systematische Erscheinungen während dieses Konflikts; tiefgreifende Grenzverschiebungen und ein unsicherer Frieden nach 1945 als Folge der Potsdamer Konferenz mit den ersten Anzeichen der Ost-West-Spannungen. In seiner berühmten Rede bezüglich des „Eisernen Vorhangs“, die Sir Winston Churchill am 5. März 1946 im Westminster College in Fulton hielt, beschwor er den Beginn des Kalten Kriegs herauf, der Europa entlang einer „von Stettin an der Ostsee bis Triest an der Adria“ verlaufenden Linie in zwei sprengte. Letztlich verlief diese Trennlinie weiter westlich, doch diese wirkmächtige Metapher gestaltete das Mental Mapping einer ganzen – oder gar zweier – Nachkriegsgeneration(en) in Europa. Nichtsdestoweniger sollte man es nicht unterlassen, auch andere Grenzfragen als die des intersystemischen Ost-West-Gefälles in Betracht zu ziehen. Unter den europäischen Makroregionen, für welche bis jetzt noch tiefere Einblicke in entsprechende Grenzängste fehlen, verdient der Ostseeraum besondere Aufmerksamkeit, sowohl als Kriegsschauplatz während beider Weltkriege als auch als intersystemische Kontaktzone zwischen Ost, West und neutralen Staaten im Kalten Krieg.

PROGRAMME / PROGRAM

27/05/2021

- 14:00 Welcome address / *Powitanie* (**Agnieszka Szudarek / Pierre-Frédéric Weber, University of Szczecin**)
- 14:15 Short presentation of INTERREG project INT198 / *Prezentacja projektu INTERREG INT198* (**Paweł Migdalski, University of Szczecin**)
- 14:30 **Pierre-Frédéric Weber, University of Szczecin**: Introduction to the problem of fear in international relations / *Wstęp do kwestii strachu w stosunkach międzynarodowych*
- 15:00 **Arne Segelke, University of Greifswald**: Politics of fear – German diplomacy and border disputes in the Baltic Sea region 1918–1921 / *Polityka strachu. Dyplomacja niemiecka, a spory terytorialne w strefie Bałtyku 1918–1921*
- 16:00 Coffee break
- 16:15 **Jarosław Suchoples, University of Jyväskylä**: Territorial questions in peace treaties between Soviet Russia and her northwestern neighbours (Estonia, Lithuania, Latvia)

Mare - Pomerania - Confinium

and Finland), 1920 / *Aspekty terytorialne w traktatach pokojowych między Rosją sowjecką, a jej północnozachodnimi sąsiadami (Estonią, Litwą, Łotwą i Finlandią)*

- 17:15 Presentation of the Conference Centre in Kulice / *Prezentacja Ośrodka konferencyjnego w Kulicach (Jörg Hackmann, University of Szczecin)*
- 18:00 End of day 1

28/05/2021

- 09:30 **Krzysztof Wasilewski, Koszalin University of Technology:** Strach jako strategia polityczna tworzenia pogranicza – polskie doświadczenia XX wieku / *Fear as a political strategy to create the borderland. A case study of Poland in the 20th century*
- 10:30 Coffee break
- 10:45 **German Ragozin, University of Arkhangelsk:** Prussian Heritage elimination in Soviet Occupation Zone – GDR and East Prussia – Kaliningrad, 1945–1968: cultural bordering, Sovietization and historical policy / *Usunięcie pruskiego dziedzictwa w Radzieckiej Strefie Okupacyjnej w Niemczech/NRD oraz w Prusach Wschodnich/Kaliningradzie, 1945–1968: kulturowe odgraniczenie, sowietyzacja i polityka historyczna*
- 11:45 Lunch break
- 14:00 **Ciprian Nițu, University of Timișoara:** Politics of space and the Helsinki process. The Baltic case / *Polityka przestrzeni, a proces helsiński. Przypadek bałtycki*
- 15:00 **Paweł Miedziński, Institute of National Remembrance (IPN) Szczecin:** ‘Atomowy sztorm’. Bałtyk w ogniu gier wojennych połowy lat osiemdziesiątych / *‘Atomic thunder’. The Baltic in the crossfire of 1980s war games*
- 16:00 Coffee break
- 16:15 Short presentation of the newest history of Szczecin / *Historia najnowsza Szczecina w pigułce (Eryk Krasucki, University of Szczecin)*
- 17:00 End of day 2

29/05/2021

- 09:30 **Tomasz Ślepowroński, University of Szczecin:** Czy można się bać ‘przyjaciela’? Szczecińskie reakcje na przesunięcie granicy morskiej NRD w 1985 r. / *Can you be afraid of a ‘friend’? Reactions in Szczecin after the shift of the GDR’s sea border in 1985*
- 10:30 **Akanksha Singh, University of New Delhi:** Baltic states and border conflict with Russia through the lens of Russian speaking population / *Państwa bałtyckie, a spory graniczne z Rosją z perspektywy ludności rosyjskojęzycznej*

Mare - Pomerania - Confinium

- 11:30 **Natalia Iost & Margit Bussmann, University of Greifswald:** Signals of Resolve or Shortcut? Border and Air Space Violations in the Baltic Sea Region / *Znak stanowczości czy pójście na skróty? Naruszenia granic i przestrzeni powietrznej w strefie Bałtyku*
- 12:30 Coffee break
- 12:45 Final discussion and closing / *Dyskusja końcowa* (**Pierre-Frédéric Weber, University of Szczecin**)
- 13:30 End of day 3, end of conference

* * *

Scientific coordination / Koordynacja naukowa / Wissenschaftliche Koordinierung:
dr hab. Pierre-Frédéric Weber, prof. US

Organiser / Organizator / Veranstalter:

UNIWERSYTET SZCZECIŃSKI
INSTYTUT HISTORYCZNY

Partners / Partnerzy projektu / Projektpartner:

EUROPA-UNIVERSITÄT
VIADRINA
FRANKFURT (ODER)

UNIVERSITÄT GREIFSWALD
Wissen lockt. Seit 1456

Pommersches
Landesmuseum

